

Betänkandet ”Effektivare gränsöverskridande inhämtning av elektroniska bevis (SOU 2024:85) (Ju 2024/02660)

Tidningsutgivarna (TU) har tagit del av rubricerat betänkande.

TU begränsar sitt yttrande till de frågor som rör källskydd, offentlighet och sekretess.

Bakgrund

I betänkandet lämnas, med anledning av en EU-förordning och ett EU-direktiv, förslag till reglering om gränsöverskridande åtkomst till elektroniska bevis. Syftet anges vara dels att svenska brottsbekämpande myndigheter ska kunna använda de gränsöverskridande verktyg som dessa rättsakter erbjuder, dels att andra brottsbekämpande myndigheter inom EU ska kunna få tillgång till elektroniska bevis som kan finnas hos svenska myndigheter.

Om källskyddet

Journalisters tystnadsplikt (källskyddet) finns reglerat på grundlagsnivå i tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL).

Enligt 27 kap. 22 § rättegångsbalken får därmed inte hemlig avlyssning gälla uppgifter som omfattas av källskydd. Om sådana uppgifter anträffas vid avlyssning ska avlyssningen omedelbart avbrytas.

I det nu aktuella förslaget noterar TU att vid en domstols handläggning av en europeisk utlämningsorder för inhämtning av trafikuppgifter eller innehållsdata, så ska vad som är föreskrivet i rättegångsbalken, bl a 27 kap. 22 §, gälla, d v s källskyddet ska upprätthållas.

Enligt TU:s mening är det viktigt att detta understryks tydligt, liksom att det inte bara handlar om handläggningen vid domstol utan också vid den föregående granskning där sådana uppgifter inhämtas.

Om offentlighet och sekretess

I utredningen konstateras att offentlighets- och sekretesslagens befintliga bestämmelser tillgodoser de behov av sekretess och uppgiftslämnande, som kan förekomma när Sverige är utlämnande respektive verkställande stat av en europeisk utlämnande- eller bevarandeorder och att några kompletterande regler således inte behövs.

TU delar utredningens bedömning.

TU finner dock anledning att framhålla följande. Den aktuella bestämmelsen (18 kap. 17 § offentlighets- och sekretesslagen, OSL) är utformad med ett skaderekvisit, dvs med en presumtion för offentlighet. Detta till trots, anges i betänkandet (s 318) att det är ”en självklar utgångspunkt” att känsliga uppgifter i den utländska brottsutredningen kan skyddas i den anmodande staten (dvs vid en anmodan från annan stat) och att det då ”råder en stark presumtion för sekretess”.

Så kan förvisso ibland vara fallet. Enligt TU:s mening får dock det raka skaderekvisitet och presumtionen för offentlighet inte bli en chimär. Denna fråga bör därför förtydligas i det fortsatta lagstiftningsarbetet.

TU

Johan Taubert
VD

Per Hultengård
Jurist